

VIRKAMIESLAUTAKUNNAN PÄÄTÖS

Annettu Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2000

Päätös nro 37/2000

Asia: Virkasuhteen irtisanomista ja virantoimituksesta pidättämistä koskeva oikaisuvaatimus

Päätös, johon haetaan oikaisua:

Valtakunnansyyttäjänviraston päätös 8.9.1999, jolla A:n virkasuhde on irtisannettu ja A pidätetty virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen. Samalla päätöksellä on pysytetty voimassa Valtakunnansyyttäjänviraston 24.5.1999 tekemä päätös, jolla A on pidätetty virantoimituksesta esitutinnan ja mahdollisen rikosoikeudenkäynnin ajaksi.

Oikaisuvaatimus:

Kihlakunnansyyttäjä A on pyytänyt päätöksen kumoamista ja suullista käsitelyä. A on lisäksi pyytänyt, että asia käsitellään vasta esitutinnan ja syyteharkinnan päätyttyä.

Asian käsittely:

Valtakunnansyyttäjänvirasto on antanut asiassa vastineen.

Virkamieslautakunnan ratkaisu:

Perustelut:

Kihlakunnansyyttäjä A:n virkasuhde on Valtakunnansyyttäjänviraston päätöksellä 8.9.1999 irtisannettu, koska A ei ole suorittanut tehtäviään asianmukaisesti eikä käyttäytynyt asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. A on välittömästi irtisanomisen jälkeen pidätetty virantoimituksesta, koska virkavelvollisuuksien rikkominen on osoittanut hänet siinä määrin soveltumattomaksi tehtäväänsä, ettei virantoimitusta ole voitu jatkaa.

Valtion virkamieslain (750/94) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Hänen on noudatettava työnjohto- ja valvontamääräyksiä. Lainkohdan 2 momentin mukaan virkamiehen on käyt-

täydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Saman lain 25 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ei saa irtisanoa virkasuhdetta virkamiehestä johtuvasta syystä, ellei tämä syy ole erityisen painava. Hallituksen esityksen perustelujen (HE 291/1993 vp, s.37) mukaan on irtisanomisperusteen olemassaoloa arvioitaessa otettava huomioon valtion palveluksessa olevien virkamiesten toisistaan poikkeaviin tehtäviin kohdistuvat erilaiset vaatimukset. Käyttäytymisvelvollisuuden on katsottu ulottuvan myös vapaa-ajalle muun muassa silloin, kun virkamies on asemassa, johon voi liittyä merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Valtion virkamieslain 40 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan virkamies voidaan pidättää virantoimituksesta välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos irtisanomisen perusteena oleva teko tai laiminlyönti osoittaa virkamiehen siinä määrin soveltumattomaksi tehtävänsä, ettei virantoimitusta voida jatkaa tai jos virantoimituksen jatkuminen irtisanomisajan voi vaarantaa kansalaisen turvallisuuden. Sanotun lain 55 §:n 2 momentin perusteella päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei virkamieslautakunta tai korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Selvitys tapahtumista

Apulaisoikeuskansleri on 19.9.1996 antanut A:lle kirjallisen varoituksen. Varoituksen perusteena on ollut se, että A on vapaa-aikanaan käyttäytynyt virkamiehelle sopimattomana pidettävällä ja virkavelvollisuuksien vastaisella tavalla. A oli tällöin mennyt viikonloppuna useita kertoja päihtyneenä poliisilaitoksen päivystykseen selittäen hoitavansa virkatehtäviään ja toisessa tilanteessa kieltäytynyt suorittamasta taksimaksua.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on 4.12.1998 vaatinut A:ta esittämään selvitys terveydentilastaan. Koska hän ei ole toimittanut selvitystä, virasto on vaatinut sitä uudelleen 15.2.1999 ja samalla varannut A:lle tilaisuuden antaa selitys laiminlyönnistään. Terveystilaselvitystä ei toimitettu määräaikaan 24.2.1999 mennessä, vaan vasta 16.3.1999.

Valtakunnansyyttäjänviraston edustajat ovat käyneet selvittämässä asioiden käsittelytilannetta A:n virantoimituspaikalla Savonlinnassa 16.3.1999 ja haastatelleet tällöin syyttäjäsoston henkilökuntaa ja poliisin sekä käräjäoikeuden edustajia. Selvityksen kohteena ovat olleet Valtakunnansyyttäjänvirastolle tehdyt neljä kantelua koskien A:lla olleiden juttujen vanhenemista ja syyteharkintaa, syyteharkinta vuoden 1997 aikana vireille tulleiden juttujen osalta, A:n käyttäytymistä vapaa-aikanaan koskevat kolme rikosilmoitusta ja A:n poissaolo käräjäoikeuden istunnosta 13.10.1998. Selvityksen perusteella Valtakunnansyyttäjänvirasto on 17.3.1999 tehnyt keskusrikospoliisille A:ta koskevan tutkintapyynnön koskien edellä mainittuja tapauksia ja eräitä muita häiriökäyttäytymisen tilanteita. A on uudelleen 18.5.1999 jäänyt pois käräjäoikeuden istunnosta. Valtakunnansyyttäjänvirasto on kaikkien edellä mainittujen seikkojen perusteella katsonut, ettei A:lla ole edellytyksiä hoitaa tehtäviensä ja pidättänyt A:n virantoimituksesta päätöksellään 24.5.1999.

Keskusrikospoliisin kuulustelupöytäkirjan mukaan A:n kuulusteluissa 25.5. ja 30.6.1999 on tullut esiin mm. seuraavaa:

- A ei ole kuulusteluissa esittänyt syyteoikeuden vanhentumisen syyksi yhdeksässä esillä olleessa tapauksessa mitään erityistä syytä. Hän on ainoastaan kertonut todenneensa juttujen vanhentuneen ja tehneensä sen jälkeen asioissa syyttämättäjättämispäätökset eri perusteilla. A:ta uudelleen kuultessa hän on ilmoittanut jättäneensä joissakin tapauksissa tekemättä merkinnän syyteoikeuden vanhentumisesta päätöksiin, joissa hän on päättänyt jättää syyttämättä muulla perusteella. Kertomansa mukaan tarkoituksena ei ole ollut salata syyteoikeuden vanhentumista, merkintä on vain jäänyt tekemättä.

- A on ilmoittanut syyksi poissaololleen kärjäoikeuden istunnoista uusista silmälaseista johtuneen lukukyvyttömyyden ja huonovointisuuden (13.10.1998) ja sen, ettei hän epähuomiossa ollut huomannut merkitä hänen pyynnöstään lykättyä juttua itselleen kalenteriin (18.5.1999).

- A on tutkinnan kohteena olevan vapaa-aikana tapahtuneen epäasiallisen käyttäytymisen osalta myöntänyt olleensa humalassa eri tilanteissa ja että hänet on poliisin toimesta kesä- ja lokakuussa 1998 otettu kolmasti juopumus-säilöön. Hänen mukaansa syinä käyttäytymiseen on kuitenkin ollut toisen osapuolen aiheuttama häiriö, tarkoitus koetella taksinkuljettajien huumorintajuja ja ystävänsä aviokriisin selvittämiseen liittyvä tilanne.

Savonlinnan johtava kihlakunnansyyttäjä on 2.7.1999 Valtakunnansyyttäjänviraston pyynnöstä toimittanut selvityksen A:n syyttäjäsoston nimissä tilaamista tavaroista ja palveluista. Selvityksen mukaan A on kolmena eri kertana (31.12.1998, 26.1.1999 ja 29.4.1999) perusteetta hankkinut hyödykkeitä syyttäjäsoston nimissä omaan käyttöönsä. Laskut ovat jääneet osaston maksettaviksi. Lisäksi A on keväällä 1999 jättänyt osaston maksettavaksi matkapuhelinlaskut, jotka osastolla sovitun käytännön mukaan maksaa syyttäjä itse ja sen jälkeen hänelle palautetaan perusmaksuja vastaava osa.

A on oikaisuvaatimuksessaan kiistänyt käyttäytyneensä viran ulkopuolella häiritsevästi tai joutuneensa poistetuksi juopumissäilöön toisen asunnosta. Hän on kiistänyt myös laiminlyöneensä tahallisesti virkatehtäviään ja todennut, että hänellä vanhentuneet jutut ovat usein olleet alunperin muiden syyttäjien pöydällä. A toteaa hoitaneensa syyttäjän virkaa yli kymmenen vuotta ja että häntä on viimeisen vuoden aikana vaivannut totaalinen voimattomuus ja masennus. A on ilmoittanut olleensa yhteydessä Valtakunnansyyttäjänvirastoon ja pyytäneensä valtiosyyttäjää suorittamaan hänen tapauksessaan vielä lisätutkintaa. A:n mielestä hänen toimintaansa virassa ja sen ulkopuolella voidaan ottaa lopullisesti kantaa vasta, kun esitutkinta on koko laajuudessaan suoritettu ja syyteharkinta päättynyt. A on lisäksi ilmoittanut suojanneensa esitutkinnassa tiettyjen henkilöiden toimintaa.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on vastineessaan ilmoittanut, ettei A ole toimittanut kirjallista lisätutkintapyyntöä valtiosyyttäjälle eikä muullakaan tavalla yksilöinyt lisätutkintapyyntöään. A on ainoastaan jättänyt viestin, jonka mukaan hänellä on tarkoitus pyytää lisätutkintaa. Virasto on vastineessaan viitannut irtisanomisperusteina käytettyihin ja edellä mainitun esitutkinnan kohteena olleisiin tapahtumiin ja selvityksensä viitannut 5.7.1999 päivätyyn keskusrikospoliisin esitutkintapöytäkirjaan (ptk n:o 2400/R/174/99) osoituksena virkatehtävien laiminlyönneistä ja häiritsevistä käyttäytymisistä.

Lisäksi vastineessa on todettu irtisanomisen perusteena käytetyistä kanteluista, että Valtakunnansyyttäjänvirastoon on tehty kolme A:n toimintaa kihlakunnansyyttäjänä koskevaa kantelua pitkiksi venyneistä syyteharkinta-ajoista. Harkinta-aika on kestänyt noin puolestatoista vuodesta kahteen ja puoleen vuoteen. Virasto on viitannut Savonlinnan syyttäjäsoston kanssa 4.12.1998 käytyihin tulosneuvotteluihin, joissa valtakunnansyyttäjä on asettanut osaston tavoitteeksi, että syyteharkinta suoritetaan kaikissa rikosasioissa viipymättä eikä harkinta saa syyttäjistä riippuvasta syystä kestää yli kuutta kuukautta. A ei ole viraston mukaan esittänyt hyväksyttävää syytä pitkille syyteharkinta-ajoille. A:n on myös todettu ohjanneen eräitä yksityisiä laskujaan syyttäjäsoston maksettavaksi. Koska tavaroiden toimittajat ovat olleet siinä uskossa, että tavarat tulevat syyttäjäsostolle, osasto on joutunut maksamaan ne A:n puolesta.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on ilmoittanut saaneensa ensimmäisen kerran tiedon edellä mainituista laiminlyönneistä virastolle tehtyjen kanteluiden kautta vasta syksyllä 1998. Tämän jälkeen asiaa selvitettiin ja maaliskuun puoleenväliin mennessä saatiin uutta tietoa, jonka perusteella tilannetta päätettiin käydä selvittämässä paikan päällä Savonlinnassa.

Yhteenvetona virasto on todennut, ettei A ole esittänyt hyväksyttävää perustetta käyttäytymiselleen ja laiminlyönneilleen. Virasto on katsonut, ettei A:n laiminlyöntiensä syyksi ilmoittamat työpaineet ole tällainen peruste.

Valtakunnansyyttäjänvirasto on 16.3.1999 pidetyssä tilaisuudessa, jossa myös A on ollut läsnä, laatinut hoitosopimuksen, jossa A on sitoutunut käymään hoidossa 16.3.1999 – 31.3.2000. Hoitositoumus raukesi, kun A pidätettiin virantoimituksesta 24.5.1999.

Suullinen käsittely

A on pyytänyt asiassa suullista käsittelyä. Koska virkamieslautakunnan ratkaisun perusteena tässä tapauksessa on jäljempänä esitetyillä perusteilla voinut olla asiassa kirjallisesti esitetty selvitys, jonka täydentämiseen A:llakin on omalta osaltaan ollut mahdollisuus, virkamieslautakunta katsoo, ettei suullisen käsittelyn järjestämiselle lisäselvityksen hankkimiseksi ole tarvetta.

Oikeudellista arviointia

Asian ratkaisemisen lykkääminen

Irtisanomiseen voidaan ryhtyä, kun siitä päättävä viranomainen katsoo irtisanomisen edellytysten täyttyvän, vaikka irtisanomisen kohteena olevaa henkilöä ei olisi vielä syytetty tai tuomittu rangaistukseen päätöksen perusteena olevasta teosta tai laiminlyönnistä. Irtisanomispäätöksen tekeminen on siten ollut mahdollista riippumatta siitä, onko syyteharkinta päättynyt vai ei. Kaikilla oikaisuvaatimusasian asianosaisilla on oikeus saada asia ratkaistuksi ilman aiheetonta viivytystä. Virkamieslautakunta katsoo, että A:n oikaisuvaatimus voidaan esitetyn kirjallisen aineiston perusteella ratkaista syyteharkinnan valmistumisesta riippumatta.

A:n virkasuhteen irtisanominen

Virkamieslautakunta katsoo esitettyjen asiakirjojen perusteella selvitetyn seuraavaa: 1) A on käyttäytynyt vapaa-aikanaan häiritsevästi useana eri ajankohtana ja otettu kolme kertaa juopumissäilöön. 2) A on laiminlyönyt ilman perusteltua itsestään riippumatonta syytä noudattaa Valtakunnansyyttäjänviraston asettamia syyteharkinta-aikoja koskevia tulostavoitteita ja syytteen nostamisen vanhentumista koskevia rikoslain säännöksiä. Menettely on johtanut useassa tapauksessa syytteiden vanhentumiseen jo ennen kuin A on tehnyt asiassa muulla perusteella syyttämättä jättämispäätöksen ja kolmessa tapauksessa lisäksi Valtakunnansyyttäjänvirastolle tehtyyn kanteluun. 3) A on ensin 13.10.1998 perusteltua syytä ilmoittamatta ja sitten 18.5.1999 huolimattomuuttaan laiminlyönyt olla paikalla Savonlinnan käräjäoikeuden istunnossa, joissa kummassakin tapauksessa asian käsittely on tästä syystä jouduttu lykäämään. 4) A on kolmena eri kertana, 31.12.1998, 26.1.1999 ja 29.4.1999, perusteita hankkinut hyödykkeitä omaan käyttöönsä syyttäjäosaston nimissä. Osaston nimissä tehtyjen hankintojen takia tavaroiden toimittajat ovat perustellusti olleet sopimuksen tehdessään siinä uskossa, että tavarat tulevat syyttäjäosastolle. Laskut ovat näin jääneet osaston maksettaviksi. Lisäksi A on keväällä 1999 jättänyt osaston maksettavaksi myös matkapuhelinlaskut, jotka osastolla sovitun käytännön mukaan maksaa syyttäjä itse ja sen jälkeen hänelle palautetaan perusmaksuja vastaava osa.

Virkamieslautakunta katsoo, että A käyttää kihlakunnansyyttäjänä merkittävää julkista valtaa ja valtion virkamieslaissa säädetty käyttäytymisvelvoite ulottuu siten hänen kohdallaan myös vapaa-ajalle. A on siten edellä 1) kohdassa esitetyillä perusteella laiminlyönyt käyttäytyä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla, mikä A:n on itsekin täytynyt ymmärtää, kun otetaan huomioon se, että valtioneuvoston apulaisoikeuskansleri on 19.9.1996 antanut A:lle varoituksen virkavelvollisuuksien laiminlyönnistä perusteilla, jotka ovat rinnastettavissa esitettyihin perusteisiin. Lautakunta katsoo lisäksi, että A on edellä kohdissa 2) ja 3) esitetyillä perusteilla laiminlyönyt suorittaa virkatehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä ja kohdassa 4) esitetyillä perusteilla laiminlyönyt käyttäytyä asemansa edellyttämällä tavalla ja tämän lisäksi laiminlyönyt noudattaa työnjohto- ja valvontamääräyksiä.

Virkamieslautakunta katsoo, että A:n virkasuhteen irtisanomiselle on ollut erityisen painava syy ja päätös virkasuhteen irtisanomisesta ja A:n pidättämisestä virantoimituksesta on siten voitu tehdä.

Päätös:

Oikaisuvaatimus hylätään

Sovelletut lainkohdat:

Valtion virkamieslain 14 §, 25 §:n 2 momentti, 40 § 2 momentti ja 55 § 2 momentti

Muutoksenhaku:

Valitusosoitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen liitteenä.

Virkamieslautakunnan päätös oli yksimielinen ja siihen ottivat osaa puheenjohtaja Sahi, jäsenet Kulla ja Paanetoja sekä varajäsenet Kauppala, Komulainen, Kuusama, Lankinen ja Vehkamäki. Asian esittelijä Mika Saarinen.